

Рекомендовано
на засіданні кафедри
економіка та
управління
виробничим і
комерційним
бізнесом прот.
№ 1 від
12.09.2023 р.

СИЛАБУС З ДИСЦИПЛІНИ

Економіка підприємства

1 семестр 2022-2023 навчального року

освітній рівень перший (бакалавр)

галузь знань: Управління та адміністрування

спеціальність 075 МАРКЕТИНГ

освітня програма:

- маркетинг

;

Час та аудиторія проведення занять: Згідно розкладу - <http://rasp.kart.edu.ua/>

1. Команда викладачів:

Лектор:

Воловельська Ірина Валеріївна (кандидат економічних наук, доцент), Контакти:
+38 (050) 99 2 33 77

Години прийому та консультації: кожен понеділок з 8.00-9.30

Розміщення кафедри: Місто Харків, майдан Фейєрбаха, 7, 3 корпус, 5 поверх, 503 аудиторія.

Веб сторінка курсу: <http://do.kart.edu.ua/>

Додаткові інформаційні матеріали: <http://metod.kart.edu.ua>

Економіка підприємства

2 семестр 202-2023 курс силабус

Лекції — відповідно до розкладу

Практичні заняття— відповідно до розкладу

Команда викладачів:

Лектор: Воловельська Ірина Валеріївна
Контакти: +38 (050) 99 2 33 77
Години прийому та консультацій: 8-10 понеділок

І знову Україна в центрі уваги усього світу. Вже вкотре після Чорнобиля, Помаранчевої революції, Революції Гідності і в стані фактичної війни, до нас прикуті погляди світової спільноти. Можливо часто постає питання: як може держава з таким потужним потенціалом, працьовитим народом і багатими надрами, благодатними землями і чудовою природою не використовувати усе це для забезпечення гідного життя своїх громадян. Відповіді, мабуть, слід шукати в історії, далекій і новітній, нашій ментальності, світосприйнятті тощо. Але не про це зараз мова і не моя мета – шукати її на сторінках цього видання. Я про інше.

Я, власне, про Україну. Маю тверде переконання: Україна – це ми. Гідне життя в Україні починається із кожного з нас. Попри «високі слова», вони мають, на мою думку, дуже просте і «приземлене» значення. Від того, як ми віддаємось своїй справі, як працюємо, створюємо блага, продукуємо ідеї, пишемо сторінки нашої культури і мистецтва, вчимо і вчимося залежить наше життя, наша Україна. Ніхто за нас не зробить її квітучою, а нас – щасливими. Наша байдужість, пасивність, жадібність, безвідповідальність, нехтування елементарними нормами людського співжиття – це ті вади, які заважають нам просуватись до гідного життя. До того ж нам потрібна сильна економіка. Вона створюється розумом і руками небайдужих, талановитих і професійно підготовлених людей.

У цьому питанні ключова роль належить системі освіти у нашій державі. Можливо вона далека від такої, якою ми хотіли б її бачити, але наше призначення – здійснювати підготовку національних економічних кадрів, готових приймати виклики сьогодення, вміти впливати на економічні процеси на основі знання і розуміння економічних законів,

правильно оцінювати тенденції розвитку вітчизняної та світової економіки, інтегруватись у світову економічну спільноту. Велика економіка робиться «руками» кожного конкретного суб'єкта господарювання – підприємства, підприємця, кожного працівника. Ось чому в процесі підготовки економістів важлива роль належить курсу «Економіка підприємства».

Курс має на меті сформувати та розвинути наступні компетентності студентів:

1. **Інтегральна компетентність** (здатність розв'язувати задачі і проблеми в управлінні та адмініструванні, які характеризується невизначеністю умов і вимог, що передбачає проведення організаційної діяльності та здійснення інновацій);
2. **Групова робота** (здатність працювати у великій науковій групі, розуміючи відповідальність за результати роботи, а також беручи до уваги бюджетні витрати персональні зобов'язання);
3. **Дослідницька здатність** (компетентності ініціювати і виконувати (індивідуально або в науковій групі) наукові дослідження)
4. **Комунікаційні навички** (здатність ефективно спілкуватися із спеціальною та загальною аудиторіями, також вміти представляти складну інформацію у зручній та зрозумілій формі усно чи письмово, із застосуванням сучасної техніки та технологій)
5. **Управлінські якості** (здатність працювати в умовах обмеженого часу та ресурсів, а також мотивувати та керувати роботою інших для досягнення поставлених цілей);
6. **Інформаційний менеджмент** (здатність визначати, мати доступ, аналізувати та поєднувати інформацію з різних джерел, документів та досліджень для вирішення економічних задач);
7. **Здатність до критики та оцінювання** (компетентність інтегрувати результати досліджень та брати участь у дискусіях з досвідченими науковцями та практиками стосовно наукового та практичного значення та потенційних наслідків отриманих результатів)

--

Чому ви маєте обрати цей курс?

Якщо вас цікавить оптимальна та ефективна робота власного бізнесу, максимально захищена його робота за рахунок мінімізації або нейтралізації внутрішніх і зовнішніх загроз на основі розробленого та реалізованого комплексу заходів економічного, правового та організаційного характеру, тоді вам просто обов'язково варто йти на цей курс!

Від здобувачів очікується: базове розуміння економіки, а також обізнаність в питаннях економічної безпеки а управління підприємством на підставі формулювання уявлення про необхідність роботи підприємства в умовах агресивного зовнішнього середовища, та формування навиків у застосуванні основних прийомів та методів залучення системи економіки підприємства у сучасному житті та бізнесі

Команда викладачів і ваші колеги будуть готові надати будь-яку допомогу з деякими з найбільш складних аспектів курсу по електронній пошті, на форумі і особисто - у робочий час.

Організація навчання

Цей курс, дає студентам глибоке розуміння системи знань та прикладів успішних господарчих систем у сукупності теорії та практики. А також дає можливість використання отриманих знань у подальшому навчанні та роботі на підприємстві;

можливість самостійного контролю студентами власних знань. Можливість використання в цілях самоосвіти

Курс складається з однієї лекції на тиждень і одного практичного заняття раз тиждень. Він супроводжується текстовим матеріалом, презентаціями та груповими завданнями. Студенти матимуть можливість застосовувати отримані знання та вирішувати практичні завдання протягом обговорень в аудиторії та розробки проекту. В рамках курсу передбачають лекції запрошених роботодавців.

Теми курсу

Економіка
підприємства
як самостійна

Економічна безпека підприємства та її складові. Процеси реструктуризації, санації та ліквідації підприємств.

Внутрішній
економічний
механізм

Види витрат.
Види витрат.
Собівартість продукції.
Точка беззбитковості

Зовнішнє і
внутрішнє
середовище фірми.
Стратегія як
основний елемент
перспективного
управління

Інвестиції і
фінансування.
Інноваційна
політика
підприємства

Основні
фонди
підприємства

Ціни та

методи
ціноутворення

Фінансові
результати
діяльності
Фінансові
результати
діяльності
підприємства

Оборотні
фонди
підприємства

Оборотні
фонди
підприємства

Формування та системи
оплати праці на
підприємствах.
Мотивація праці.
Мотивація праці.
кадрів, продуктивність
праці

Економіка підприємства / схема курсу

Поміркуй	Лекції	Виконай
	Запрошені лектори	
	Довідковий матеріал	
	Презентації	
	Обговорення в аудиторії	
	Групові завдання	
	Індивідуальні консультації	
	Іспит	

Практичні заняття курсу передбачають виконання групових проектів з розробки конкретних заходів економічної безпеки підприємства (групи від 3х до 5 осіб) та презентацію власних проектів в кінці курсу. Проект фіналізується короткою роботою. Виконання завдання супроводжується зануренням у суміжні дисципліни, що доповнюють теми, та формує у студента інформаційну та комунікативну компетентності.

Ресурси курсу

Інформація про курс розміщена на сайті Університету (<http://kart.edu.ua>), включаючи навчальний план, лекційні матеріали, презентації, завдання та правила оцінювання курсу)

Додатковий матеріал та посилання на електронні ресурси доступні на сайті Університету у розділі «дистанційне навчання» поряд із питаннями, над якими необхідно поміркувати під час підготовки для обговорення в аудиторії. Необхідна підготовка повинна бути завершена до початку наступної лекції. Ви повинні бути готовими до дискусій та мозкових штурмів – ми хочемо знати, що ви думаєте!

Приклади питань для обговорення доступні на слайдах відповідних презентацій. Ось деякі з них:

7.1) Чому українським бізнесменам сьогодні неможливо здійснювати діяльність беззастосування інструментів економіки підприємства?

7.2) Яка нормативно-правова документація та законодавчі акти існують у сфері підприємництва в Україні та світі?

7.3) Яким чином покращити розвиток сфери бізнесу в Україні та світі?

Лекції та практичні заняття

Список основних лекцій курсу наведений нижче. Пильнуйте за змінами у розкладі.

1	2	Тема 1. Вступ до курсу „Економіка підприємств”. Підприємство як суб’єкт господарювання	2	Економіка підприємства як самостійна економічна дисципліна. Підприємство як суб’єкт господарювання Класифікація
				підприємств. Підприємство. Аналіз нормативно-законодавчої бази
2	2	Тема 2. Управління підприємством	2	Внутрішній економічний механізм підприємства Характеристика структур управління. Організація виробництва підприємстві.
3	2	Тема 3. Техніко-технологічна база виробництва. Організація виробництва: принципи, типи, методи і форми	2	Організація виробництва підприємстві. Виробнича структура підприємства. Виробничий процес. Генеральний план підприємства. Виробничий цикл
4	2	Тема 4. Планування діяльності підприємства. Практика обґрунтування бізнес-планів	2	Матеріально-технічне і кадрове забезпечення підприємства. Обґрунтування бізнес-планів
5	2	Тема 5. Персонал. Продуктивність, мотивація і оплата праці Персонал. Продуктивність, мотивація і оплата праці	2	Визначення чисельності працівників. Сутність продуктивності праці та розрахунок її величини в натуральних та вартісних вимірниках Розрахунок заробітної плати. Мотивація праці на підприємстві.
6	2	Тема 6. Основні фонди підприємства. Виробнича потужність підприємства	2	Розгляд та розрахунок амортизаційних відрахувань та показників

				використання ОВФ. Визначення виробничопотужності підприємства
7	2	Тема 7. Обігові фонди підприємства. Виробнича потужність підприємства. Обігові фонди підприємства. Виробнича потужність підприємства	2	Розрахунок показників обсягу та використання оборотних засобів. Нормування оборотних засобів
8	2	Тема 8. Поточні витрати підприємства. Собівартість продукції	2	Види витрат. Складання кошторису витрат підрозділів. Розрахунок собівартості продукції. Точка беззбитковості виробництва. Джерела та шляхи зниження собівартості.
9	2	Тема 9. Види фінансової діяльності підприємства.	2	Розрахунок прибутку підприємствата його використання. Оцінка та шляхи забезпечення фінансової стійкості підприємства. Оцінка ефективності діяльності підприємства.
10	2	Тема 10. Цінова політика підприємства	2	Види цін. Методи ціноутворення на підприємстві
11	2	Тема 11. Вплив підприємства на зовнішнє та внутрішнє середовище за допомогою інформаційної взаємодії	2	Фактори прямої та непрямої дії, які формують зовнішнє середовище підприємства. Головні движучі сили галузі
12	2	Тема 12 Загальні	2	Організація та розробка стратегії на підприємстві. Процес прийняття стратегічних

				рішень.
13	2	Тема 13. Виробництво, якість, конкурентоспроможність продукції	2	Оцінка конкурентоспроможності продукції підприємства.
14	2	Тема 14. . Інвестиції. Оцінка ефективності інвестиційних проектів. Інноваційні процеси на підприємстві	2	Оцінка ефективності інвестицій. Загальна методика розрахунку ефективності нововведень
15	2	Тема 15. Економічна безпека. Загальна характеристика процесів реструктуризації, санації і ліквідації підприємств	2	Визначення рівня економічної безпеки підприємства. Оцінювання ймовірності банкрутства підприємства
	30	Всього годин	30	Всього годин
Іспит				

Правила оцінювання

При заповненні заліково-екзаменаційної відомості та залікової книжки (індивідуального навчального плану) студента, оцінка, виставлена за 100-бальною шкалою, повинна бути переведена до національної шкали (5, 4, 3,) та шкали ECTS (A, B, C, D, E)

Визначення назви за державною шкалою(оцінка)	Визначення назви за шкалою ECTS	За 100 бальною шкалою	ECTS оцінка
ВІДМІННО – 5	Відмінно – відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок	90-100	A
ДОБРЕ – 4	Дуже добре – вище середнього рівня з кількома помилками	82-89	B
	Добре – в загальному правильна робота з певною кількістю грубих помилок	75-81	C
ЗАДОВІЛЬНО - 3	Задовільно - непогано, але зі значною кількістю недоліків	69-74	D
	Достатньо – виконання задовольняє мінімальні критерії	60-68	E
НЕЗАДОВІЛЬНО - 2	Незадовільно – потрібно попрацювати перед тим як отримати залік (без повторного вивчення модуля)	35-59	FX
	Незадовільно - необхідна серйозна подальша робота (повторне вивчення модуля)	<35	F

Завдання на самостійну роботу:

№ п/п	Вид самостійної роботи	Кількість годин
1	Робота з конспектом лекцій, додатковою літературою з метою підготовки до семінарських і практичних занять	15
2	Робота з основною та додатковою літературою з метою підготовки публікацій та доповідей на наукових конференціях	18

10. Розподіл балів, які отримують студенти

Змістові модулі	Лекції (відвідування та активність)	Практичні заняття та ступінь залученості	Самостійна та індивідуальна робота	Модульний контроль	Сума
Модуль 1 Модуль 2	15	35	10	40	100

Відвідування лекцій:Бали за цю складову нараховуються взагалі, якщо студент не відвідував більш 50% лекційних занять у модулі без поважних причин. За відвідування кожної лекції нараховується 1 бал. **Максимальна сума становить 15 балів.**

Ступінь залученості:

Мета участі в курсі – залучити вас до дискусії, розширити можливості навчання для себе та своїх однолітків та дати вам ще один спосіб перевірити свої погляди на питання застосування ынструментів управління бизнесом. Участь буде оцінюватися на основі кількості та вірності ваших відповідей. Питання, хоча й заохочуються, однак не оцінюються в цьому блоці. Ми намагаємося надати всім студентам рівні та справедливі можливості для підвищення власною залученості. **Максимальна сума становить 10 балів.**

Практичні заняття:

Оцінюються за відвідуваннями та стислою презентацією виконаного завдання.. **Максимальна сума становить 25 балів.**

Модульне тестування:

Оцінюються за вірними відповідями на тестові модульні питання. **Максимальна кількість становить 40 балів за модуль.**

Іспит:

- Студент отримує іспит за результатами модульного 1-го та 2-го контролю шляхом накопичення балів. Максимальна кількість балів, яку може отримати студент становить 100 (до 60 балів поточного контролю та до 40 балів тестування). Середнє арифметичне суми модульних оцінок складає заліковий бал. Якщо студент не погоджується із запропонованими балами він може підвищити їх на заліку, відповівши на питання викладача (Додаток 1).

Команда викладачів:

Воловельська Ірина Валеріївна – лектор з питань управління бізнесом. Науковий ступінь кандидата економічних наук присуджено в 2009 році. Дисертацію захистила у спеціалізованій вченій раді Д 64.820.05 при Українській державній академії залізничного транспорту за спеціальністю 08.00.04 – «Економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності)» на тему: «Вибір оптимальної інноваційної стратегії підприємств залізничного транспорту» (науковий керівник - професор Дикань В.Л.).

Напрямки наукової діяльності: економічна безпека підприємства в умовах невизначеності; економічна психологія; питання управління бізнесом; обґрунтування господарських рішень; інноваційна діяльність та стратегічні напрямки розвитку підприємств.

Кодекс академічної доброчесності

Порушення Кодексу академічної доброчесності Українського державного університету залізничного транспорту є серйозним порушенням, навіть якщо воно є ненавмисним. Кодекс доступний за посиланням:

<http://kart.edu.ua/documentu-zvo-ua>

Зокрема, дотримання Кодексу академічної доброчесності УкрДУЗТ означає, що вся робота на іспитах та заліках має виконуватися індивідуально. Під час виконання самостійної роботи студенти можуть консультуватися з викладачами та з іншими студентами, але повинні самостійно розв'язувати завдання, керуючись власними знаннями, уміннями та навичками. Посилання на всі ресурси та джерела (наприклад, у звітах, самостійних роботах чи презентаціях) повинні бути чітко визначені та оформлені належним чином. У разі спільної роботи з іншими студентами над виконанням індивідуальних завдань, ви повинні зазначити ступінь їх залученості до роботи.

Інтеграція студентів із обмеженими можливостями

Вища освіта є провідним чинником підвищення соціального статусу, досягнення духовної, матеріальної незалежності і соціалізації молоді з обмеженими функціональними можливостями й відображає стан розвитку демократичних процесів і гуманізації суспільства.

Для інтеграції студентів із обмеженими можливостями в освітній процес Українського державного університету залізничного транспорту створена система дистанційного навчання на основі сучасних педагогічних, інформаційних, телекомунікаційних технологій.

Доступ до матеріалів дистанційного навчання з цього курсу можна знайти за посиланням: <http://do.kart.edu.ua/>

Додаток 1

ПРИКЛАД ПИТАНЬ ДО ІСПИТУ З ДИСЦИПЛІНИ ЕКОНОМІКА ПІДПРИЄМСТВА

1. Що таке Підприємство ?
2. У чому полягає місія підприємств?
3. Головне завдання підприємства полягає у:
4. Виробнича структура підприємства - це:
5. Чи існує стандартна виробнича структура підприємства?
6. Як поділяються а метою і характером діяльності підприємства ?
7. Які позитивні риси малих підприємств?
8. Назвіть види статутних об'єднань підприємств:
9. Вкажіть види договірних об'єднань підприємств:
10. В яких добровільних об'єднаннях підприємств суб'єкти повністю втрачають свою юридичну і господарчу самостійність:
11. Чим відповідають учасники товариства з повною відповідальністю за борги товариства:
12. Що є джерелами формування власного капіталу акціонерного товариства?
13. Які ознаки має підприємство?
14. В чому полягає соціальна діяльність підприємства?
15. Що таке Унітарні підприємства?
16. Головне завдання підприємства полягає у:
17. Що є основним джерелом формування власного капіталу акціонерного товариства?
18. Назвіть види статутних об'єднань підприємств:
19. Вкажіть види договірних об'єднань підприємств:
20. Що таке «Економічна безпека»?
21. Які підходи відносяться до підходів кількісної оцінки економічної безпеки підприємства?
22. Охарактерізуйте «ресурсно-функціональний підход».
23. При ресурсно-функціональному підході розглядаються наступні ресурси.
24. Які критерії розглядаються при ресурсно-функціональному підході?

25. Перерахуйте об'єктивні та суб'єктивні загрози підприємству .
26. Охарактеризуйте сутність системи ЕБП.
27. Назвіть принципи формування системи ЕБП.
28. Охарактеризуйте внутрішні та зовнішні загрози ЕБП.
29. Що таке рейдерство.
30. Назвіть основну мету системи економічної безпеки
31. Що є моделлю економічної безпеки підприємства
32. Які існують рівні системи економічної безпеки?
33. Назвіть ознаки системи економічної безпеки підприємства
34. Що таке антиентропійність
35. Що таке внутрішнє середовище підприємства?
36. Що таке макросередовище та з яких елементів оно складається ?
37. Які існують типи зовнішнього середовища?
38. Що таке конкурентне середовище
39. Охарактеризуйте поняття «грінмейл»